

Vai trò của báo chí trong nhận diện và đấu tranh phòng, chống chủ nghĩa cơ hội chính trị ở Việt Nam hiện nay

Ngày nhận bài: 16/03/2026 | Ngày phản biện: 27/03/2026 | Ngày xuất bản: 22/05/2026

Tác giả: Trần Thị Thu Hiền (Học viện Báo chí và Tuyên truyền)

Tóm tắt: Trong bối cảnh toàn cầu hóa và chuyển đổi số diễn ra mạnh mẽ, hoạt động báo chí đang đối mặt với nhiều thách thức, đặc biệt là tình trạng thông tin sai lệch và những biểu hiện của chủ nghĩa cơ hội chính trị trên truyền thông. Điều đó đặt ra yêu cầu đối với các cơ quan báo chí phải không ngừng nâng cao năng lực nhận diện, phân tích và phản bác các quan điểm sai trái, đồng thời phát huy vai trò định hướng dư luận xã hội. Trên cơ sở đó, bài viết tập trung phân tích vai trò của các cơ quan báo chí trong việc nhận diện và đấu tranh phòng, chống chủ nghĩa cơ hội chính trị ở Việt Nam hiện nay, đồng thời đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động này trong thời gian tới.

1. Đặt vấn đề

Dưới sự bùng nổ của truyền thông số và mạng xã hội, chủ nghĩa cơ hội chính trị có xu hướng biểu hiện ngày càng tinh vi, phức tạp, thường lợi dụng các vấn đề nhạy cảm, các sự kiện chính trị - xã hội để xuyên tạc, bóp méo sự thật, gây nhiễu loạn thông tin, làm suy giảm niềm tin của nhân dân đối với Đảng và Nhà nước. Đặc biệt, trên không gian mạng, các quan điểm cơ hội chính trị thường được ngụy trang dưới nhiều hình thức khác nhau, khó nhận diện, từ đó đặt ra yêu cầu cấp thiết phải tăng cường năng lực phát hiện và đấu tranh hiệu quả.

Ở Việt Nam hiện nay, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch, trong đó có các biểu hiện của chủ nghĩa cơ hội chính trị, là nhiệm vụ trọng yếu, thường xuyên của toàn hệ thống chính trị. Trong tiến trình đó, báo chí cách mạng giữ vai trò đặc biệt quan trọng, không chỉ là kênh thông tin chính thống,

định hướng dư luận xã hội mà còn là lực lượng xung kích trên mặt trận tư tưởng - văn hóa.

Với chức năng thông tin, tuyên truyền và phản biện xã hội, báo chí có khả năng góp phần quan trọng trong việc nhận diện đúng bản chất, biểu hiện của chủ nghĩa cơ hội chính trị; đồng thời chủ động đấu tranh, phản bác các quan điểm sai trái, góp phần củng cố niềm tin xã hội, bảo vệ vững chắc nền tảng tư tưởng của Đảng trong điều kiện mới.

Từ những yêu cầu lý luận và thực tiễn đó, việc nghiên cứu vai trò của báo chí trong nhận diện và đấu tranh phòng, chống chủ nghĩa cơ hội chính trị ở Việt Nam hiện nay có ý nghĩa cấp thiết, góp phần làm rõ vị trí, chức năng, cũng như đề xuất các giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động của báo chí trong bối cảnh truyền thông số phát triển mạnh mẽ.

2. Phương pháp nghiên cứu

Bài báo được triển khai trên cơ sở phương pháp luận của Chủ nghĩa Mác - Lênin và quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam, đồng thời vận dụng ba phương pháp nghiên cứu cơ bản sau:

Thứ nhất, phương pháp phân tích - tổng hợp tài liệu. Phương pháp này được sử dụng để thu thập, chọn lọc và hệ thống hóa các nguồn tài liệu lý luận và thực tiễn như văn kiện Đảng, pháp luật về báo chí, công trình nghiên cứu và các bài viết liên quan. Trên cơ sở đó, tiến hành phân tích nhằm làm rõ khái niệm, đặc trưng và biểu hiện của “chủ nghĩa cơ hội chính trị”, cũng như vai trò của báo chí trong lĩnh vực này; đồng thời tổng hợp để xây dựng khung lý thuyết và cơ sở khoa học cho toàn bộ nghiên cứu. Đây là phương pháp nền tảng, bảo đảm tính logic và tính kế thừa của bài viết.

Thứ hai, phương pháp phân tích nội dung báo chí. Phương pháp này tập trung khảo sát các sản phẩm báo chí tiêu biểu (báo in, báo điện tử, phát thanh, truyền hình), qua đó phân tích nội dung thông tin, cách thức lập luận và mức độ phản ánh các vấn đề liên quan đến nhận diện và đấu tranh với các biểu hiện cơ hội chính trị. Việc áp dụng phương pháp này cho phép đánh giá một cách trực tiếp, khách quan thực trạng vai trò của báo chí, từ đó rút ra những đặc điểm, xu hướng và hiệu quả tác động trong đời

sống chính trị - xã hội.

Thứ ba, phương pháp so sánh - đối chiếu. Phương pháp này được sử dụng để so sánh giữa các loại hình báo chí, giữa các giai đoạn khác nhau, cũng như đối chiếu giữa cơ sở lý luận và thực tiễn triển khai. Qua đó, làm nổi bật những điểm tương đồng, khác biệt và những biến đổi trong cách thức báo chí tham gia nhận diện và đấu tranh phòng, chống chủ nghĩa cơ hội chính trị. Phương pháp này góp phần tăng tính thuyết phục của kết luận và giúp nhận diện rõ hơn các vấn đề đặt ra trong bối cảnh hiện nay.

Việc kết hợp ba phương pháp trên tạo nên một tiếp cận nghiên cứu toàn diện, vừa bảo đảm chiều sâu lý luận, vừa gắn với thực tiễn hoạt động báo chí ở Việt Nam hiện nay.

3. Kết quả và thảo luận

3.1. Vai trò của báo chí với việc nhận diện và đấu tranh phòng chống chủ nghĩa cơ hội chính trị

Báo chí cách mạng Việt Nam do Chủ tịch Hồ Chí Minh sáng lập, xuất phát từ nhu cầu tuyên truyền đường lối cách mạng, về cuộc đấu tranh chống lại ách áp bức, bóc lột để giành lại độc lập dân tộc và tự do cho nhân dân. Người luôn chỉ rõ: "Báo chí của ta thì cần phải phục vụ nhân dân lao động, phục vụ chủ nghĩa xã hội, phục vụ cho đấu tranh thực hiện thống nhất nước nhà, cho hòa bình thế giới" (Hồ Chí Minh, 2011).

Các cơ quan báo chí cách mạng ở Việt Nam, tiêu biểu như Đài Truyền hình Việt Nam (VTV), Đài Tiếng nói Việt Nam (VOV), Báo Nhân Dân, Tạp chí Cộng sản cùng hệ thống báo, tạp chí và trang thông tin điện tử thuộc các tổ chức chính trị - xã hội, bộ, ngành, địa phương và doanh nghiệp nhà nước, là lực lượng nòng cốt trong hệ thống truyền thông của Đảng và Nhà nước. Với chức năng là cơ quan ngôn luận của Đảng, Nhà nước và các tổ chức chính trị - xã hội, các cơ quan báo chí có nhiệm vụ thông tin, tuyên truyền và phổ biến kịp thời các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; đồng thời góp phần định hướng dư luận xã hội, nâng cao nhận thức chính trị và củng cố niềm tin của nhân dân đối với sự lãnh đạo của Đảng và sự quản lý của Nhà nước.

Báo chí cách mạng Việt Nam không chỉ thực hiện chức năng thông tin, truyền thông mà còn giữ vai trò quan trọng trong công tác giáo dục chính trị, tuyên truyền và định hướng giá trị xã hội. Với tư cách là công cụ tư tưởng của Đảng Cộng sản Việt Nam, các cơ quan báo chí có nhiệm vụ đồng hành cùng Đảng trong việc truyền tải kịp thời, chính xác các chủ trương, đường lối, chính sách; đồng thời phản ánh khách quan đời sống xã hội và định hướng nhận thức, thái độ, hành vi của công chúng theo những giá trị tích cực. Thông qua hoạt động thông tin và tuyên truyền, báo chí góp phần nâng cao nhận thức chính trị, bồi dưỡng văn hóa, đạo đức, củng cố lòng tin của nhân dân đối với Đảng và Nhà nước. Bên cạnh đó, các cơ quan báo chí cần gương mẫu trong việc xây dựng môi trường truyền thông lành mạnh, kiên quyết đấu tranh với những biểu hiện sai lệch, tiêu cực trong hoạt động thông tin, truyền thông, bảo đảm tính chính xác, khách quan và trung thực của thông tin, qua đó hạn chế những tác động tiêu cực có thể làm suy giảm niềm tin xã hội.

Bên cạnh chức năng tuyên truyền và giáo dục chính trị, báo chí còn thực hiện vai trò giám sát và phản biện xã hội. Thông qua hoạt động phản ánh, phân tích và đánh giá các vấn đề của đời sống chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội, pháp luật và môi trường, báo chí góp phần cung cấp thông tin đa chiều, giúp các cơ quan quản lý nhà nước nhận diện kịp thời những vấn đề nảy sinh trong thực tiễn. Đồng thời, báo chí cũng là kênh quan trọng để tiếp nhận, phản ánh ý kiến, kiến nghị và nguyện vọng của các tầng lớp nhân dân, qua đó tăng cường đối thoại xã hội, góp phần nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước, thúc đẩy quá trình đổi mới, xây dựng Đảng và hệ thống chính trị. Việc duy trì mối liên hệ chặt chẽ giữa báo chí với nhân dân không chỉ giúp phản ánh sát thực tiễn đời sống xã hội mà còn tạo điều kiện để báo chí thực hiện tốt hơn chức năng phục vụ lợi ích của cộng đồng.

Với sự phát triển mạnh mẽ của công nghệ thông tin và truyền thông số, báo chí cần đa dạng hóa các hình thức truyền tải thông tin như báo in, báo điện tử, phát thanh, truyền hình, mạng xã hội và các nền tảng truyền thông số khác. Việc ứng dụng công nghệ thông tin không chỉ giúp nâng cao tốc độ lan tỏa và hiệu quả truyền thông mà còn mở rộng khả năng tiếp cận công chúng trong môi trường truyền thông hiện đại. Do đó, các cơ quan báo chí cần không ngừng đổi mới nội dung, phương thức và hình thức thể hiện; nâng cao chất lượng thông tin, ngôn ngữ và hình ảnh truyền thông nhằm đáp ứng nhu cầu ngày càng đa dạng của công chúng, đồng thời góp phần nâng cao trình

độ văn hóa và nhận thức chính trị trong xã hội.

Trong công tác định hướng dư luận xã hội, báo chí giữ vai trò quan trọng trong việc hình thành và củng cố hệ giá trị chính trị, đạo đức và văn hóa cho cán bộ, đảng viên và nhân dân. Thông qua việc tuyên truyền các chủ trương, quan điểm của Đảng, cũng như giới thiệu những tấm gương điển hình, những mô hình, kinh nghiệm tốt trong thực tiễn, báo chí góp phần lan tỏa các giá trị tích cực, xây dựng môi trường văn hóa chính trị lành mạnh. Đồng thời, báo chí cũng có vai trò quan trọng trong việc nâng cao nhận thức xã hội về những biểu hiện của chủ nghĩa cơ hội chính trị, từ đó góp phần hỗ trợ quá trình nhận diện và đấu tranh phòng, chống các biểu hiện tiêu cực trong đời sống chính trị.

Với những chức năng và nhiệm vụ đó, các cơ quan báo chí cần tiếp tục nâng cao năng lực chuyên môn, trình độ nghiên cứu và bản lĩnh chính trị của đội ngũ người làm báo; đồng thời chủ động ứng dụng các thành tựu của khoa học – công nghệ trong hoạt động truyền thông. Việc không ngừng đổi mới nội dung và phương thức hoạt động, gắn với việc kiên định đường lối, quan điểm của Đảng, sẽ góp phần phát huy hiệu quả vai trò của báo chí trong việc nâng cao năng lực nhận diện và đấu tranh phòng, chống chủ nghĩa cơ hội chính trị ở Việt Nam hiện nay.

3.2. Một số giải pháp phát huy vai trò của các cơ quan báo chí trong nhận diện và đấu tranh phòng, chống chủ nghĩa cơ hội chính trị ở Việt Nam hiện nay

Để phát huy vai trò của các cơ quan báo chí trong việc nâng cao năng lực nhận diện và đấu tranh phòng, chống chủ nghĩa cơ hội chính trị, cần có những giải pháp đồng bộ nhằm nâng cao chất lượng hoạt động báo chí, phát triển nguồn nhân lực và hoàn thiện cơ chế quản lý. Trước hết, cần chú trọng nâng cao năng lực chuyên môn, bản lĩnh chính trị và đạo đức nghề nghiệp của đội ngũ người làm báo; đồng thời tạo điều kiện thuận lợi để các cơ quan báo chí hoạt động chuyên nghiệp, hiệu quả. Bên cạnh đó, việc đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin và các nền tảng truyền thông số trong hoạt động báo chí cũng là yêu cầu quan trọng nhằm nâng cao hiệu quả truyền thông trong bối cảnh phát triển của môi trường truyền thông hiện đại.

Thứ nhất, nâng cao trình độ chuyên môn và năng lực nghiên cứu của đội ngũ người làm báo. Các cơ quan báo chí cần tăng cường công tác đào tạo, bồi dưỡng chuyên

môn nghiệp vụ cho cán bộ, phóng viên và biên tập viên nhằm nâng cao năng lực nghề nghiệp và chất lượng sản phẩm báo chí. Việc chú trọng phát triển kỹ năng nghiên cứu, phân tích và bình luận các vấn đề chính trị - xã hội sẽ góp phần nâng cao tính khoa học và chiều sâu của các tác phẩm báo chí, đồng thời khuyến khích sự sáng tạo trong nội dung và hình thức truyền thông để đáp ứng nhu cầu tiếp nhận thông tin ngày càng đa dạng của công chúng.

Thứ hai, tăng cường công tác tuyên truyền và giáo dục chính trị trong hoạt động báo chí. Các cơ quan báo chí cần tiếp tục phát huy vai trò định hướng tư tưởng và dư luận xã hội thông qua việc tuyên truyền, phổ biến các chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Đồng thời, cần xây dựng các chuyên mục, chương trình truyền thông có tính giáo dục cao nhằm nâng cao nhận thức của cán bộ, đảng viên và nhân dân về tư tưởng Hồ Chí Minh, chủ nghĩa Mác - Lênin và các giá trị đạo đức cách mạng, qua đó góp phần củng cố nền tảng tư tưởng của Đảng trong đời sống xã hội.

Thứ ba, đa dạng hóa hình thức và phương thức truyền thông trong hoạt động báo chí. Trong bối cảnh chuyển đổi số diễn ra mạnh mẽ, báo chí cần chủ động đổi mới phương thức truyền tải thông tin, kết hợp hiệu quả giữa các loại hình báo chí truyền thống với các nền tảng truyền thông số như báo điện tử, mạng xã hội và các hình thức truyền thông đa phương tiện. Việc ứng dụng công nghệ thông tin và các công cụ truyền thông hiện đại sẽ góp phần mở rộng phạm vi tiếp cận công chúng, đặc biệt là thế hệ trẻ, đồng thời nâng cao hiệu quả lan tỏa thông tin chính thống trong xã hội.

Thứ tư, phát huy vai trò giám sát và phản biện xã hội của báo chí. Các cơ quan báo chí cần tăng cường phản ánh, phân tích và đánh giá các vấn đề nảy sinh trong đời sống chính trị - xã hội, đặc biệt là những vấn đề liên quan đến công tác xây dựng Đảng và hệ thống chính trị. Thông qua hoạt động giám sát, phản ánh và đối thoại xã hội, báo chí góp phần phát hiện kịp thời những hạn chế, bất cập trong thực tiễn, đồng thời tạo điều kiện để các cơ quan chức năng tiếp thu ý kiến của nhân dân nhằm hoàn thiện cơ chế, chính sách và nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước.

Thứ năm, tăng cường bồi dưỡng nhận thức và kỹ năng nhận diện chủ nghĩa cơ hội chính trị cho đội ngũ người làm báo. Cần xây dựng các chương trình đào tạo, bồi

dưỡng chuyên sâu giúp phóng viên, biên tập viên nâng cao khả năng nhận diện các biểu hiện của chủ nghĩa cơ hội chính trị trong đời sống xã hội và trên không gian truyền thông. Đồng thời, việc chú trọng giáo dục đạo đức nghề nghiệp và trách nhiệm xã hội của người làm báo sẽ góp phần bảo đảm tính khách quan, trung thực và định hướng đúng đắn của thông tin báo chí.

Thứ sáu, hoàn thiện cơ chế, chính sách khuyến khích đổi mới và sáng tạo trong hoạt động báo chí. Các cơ quan quản lý cần xây dựng cơ chế, chính sách phù hợp nhằm tạo điều kiện cho các cơ quan báo chí đổi mới nội dung, phương thức hoạt động và nâng cao chất lượng sản phẩm truyền thông. Đồng thời, cần có các hình thức khen thưởng, động viên kịp thời đối với những tác phẩm báo chí có giá trị, góp phần tích cực trong việc nâng cao nhận thức xã hội và đấu tranh phòng, chống các biểu hiện tiêu cực trong đời sống chính trị.

Thứ bảy, tăng cường công tác kiểm tra, giám sát và đánh giá hoạt động báo chí. Cần xây dựng hệ thống tiêu chí đánh giá rõ ràng nhằm kiểm soát chất lượng nội dung thông tin và bảo đảm tính định hướng trong hoạt động báo chí. Việc thường xuyên kiểm tra, giám sát và đánh giá hiệu quả hoạt động của các cơ quan báo chí sẽ góp phần nâng cao trách nhiệm nghề nghiệp, bảo đảm tính khách quan, trung thực và hiệu quả của thông tin báo chí trong đời sống xã hội.

Thứ tám, tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với hoạt động báo chí. Sự lãnh đạo của Đảng là yếu tố quan trọng bảo đảm định hướng chính trị và tính cách mạng của báo chí Việt Nam. Do đó, cần tiếp tục phát huy vai trò của các cơ quan lãnh đạo, chỉ đạo công tác báo chí trong việc định hướng nội dung tuyên truyền, đồng thời nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước đối với hoạt động báo chí nhằm bảo đảm báo chí thực hiện tốt chức năng thông tin, tuyên truyền và định hướng dư luận xã hội.

Phát huy vai trò của các cơ quan báo chí trong nhận diện và đấu tranh phòng, chống chủ nghĩa cơ hội chính trị ở Việt Nam hiện nay đòi hỏi sự kết hợp đồng bộ giữa nâng cao chất lượng nội dung, tăng cường tính định hướng và phản biện, ứng dụng công nghệ truyền thông hiện đại, cùng với xây dựng đội ngũ người làm báo có bản lĩnh chính trị vững vàng và đạo đức nghề nghiệp trong sáng. Qua đó, báo chí tiếp tục khẳng định vai trò là lực lượng nòng cốt trên mặt trận tư tưởng - văn hóa, góp phần

bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng và giữ vững ổn định chính trị - xã hội.

4. Kết luận

Trong bối cảnh hiện nay, các cơ quan báo chí giữ vai trò đặc biệt quan trọng trong việc nâng cao năng lực nhận diện và đấu tranh phòng, chống chủ nghĩa cơ hội chính trị. Với chức năng là cơ quan ngôn luận của Đảng, Nhà nước và các tổ chức chính trị - xã hội, báo chí không chỉ thực hiện nhiệm vụ thông tin, tuyên truyền mà còn góp phần định hướng dư luận xã hội, củng cố niềm tin của nhân dân đối với sự lãnh đạo của Đảng và sự quản lý của Nhà nước. Đảng Cộng sản Việt Nam luôn coi trọng công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng toàn diện trên các phương diện chính trị, tư tưởng, đạo đức và tổ chức. Văn kiện Đại hội XIII của Đảng tiếp tục khẳng định yêu cầu phải đẩy mạnh hơn nữa nhiệm vụ xây dựng, chỉnh đốn Đảng toàn diện, trong đó đặc biệt nhấn mạnh yếu tố cán bộ: “Trong những năm tới phải đặc biệt coi trọng và đẩy mạnh hơn nữa xây dựng, chỉnh đốn Đảng toàn diện về chính trị, tư tưởng, đạo đức, tổ chức và cán bộ” (Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021). Vì vậy, việc phát huy vai trò của các cơ quan báo chí trong nâng cao nhận thức xã hội, kịp thời phát hiện, phản ánh và đấu tranh với các biểu hiện của chủ nghĩa cơ hội chính trị có ý nghĩa hết sức quan trọng. Chỉ khi các cơ quan báo chí không ngừng nâng cao tính chuyên nghiệp, bản lĩnh chính trị và trách nhiệm xã hội, đồng thời thực hiện tốt chức năng thông tin và định hướng dư luận, thì hoạt động nhận diện và đấu tranh phòng, chống chủ nghĩa cơ hội chính trị mới đạt được hiệu quả thiết thực, góp phần tích cực vào công cuộc xây dựng, chỉnh đốn Đảng và sự phát triển bền vững của đất nước./.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Thông tin và Truyền thông. (2022). Sách trắng công nghệ thông tin và truyền thông 2021, Nhà xuất bản Thông tin và Truyền thông, tr.51-52.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam. (2021). Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật, tr.180.
3. Hồ Chí Minh. Toàn tập. T.12. (2011). Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật, tr.166.